

Ansvarsfull alkoholserving inom idrotten - är det möjligt?

Förord

Sveriges bästa arenor, det var utgångspunkten när Länsstyrelsen Östergötland sökte medel från Statens folkhälsoinstitut för att tillsammans med Östergötlands Idrottsförbund inleda ett utvecklingsarbete när det gäller alkohol inom idrottsrörelsen. Under många år har Länsstyrelsen tillsammans med kommunerna och krogbranschen arbetat för att minska det krogrelaterade våldet genom metoden Ansvarsfull alkoholservice. Resultatet har varit gott. Nu önskade vi nå ut på de tre stora idrottsarenorna som finns i länet för att dels se hur det faktiskt förhåller sig med alkoholservice på arenorna men också för att utveckla de aktuella föreningarnas egna alkoholpolicies. Efter projekttiden kan vi nu konstatera att samverkan mellan arenorna, föreningarna, polisen och kommunerna är möjlig och också önskvärd av alla. Under projekttiden har ett arbete påbörjats, nu gäller det att hålla ut och genomföra utbildningar i Ansvarsfull alkoholservice för arenornas personal samt utveckla samverkan mellan tillsynsmyndigheter och arenorna. Det är också viktigt att de lokala idrottsföreningarna fortsätter processen med att tålmodigt förankra sina alkoholpolicies bland de föreningsaktiva; barn, ungdomar, föräldrar och ledare. Idrottsevenemang och alkohol hör idag ihop, nu gäller det att vi tillsammans minskar alkoholens skadeverkningar genom ett ansvarsfullt förhållningssätt.

Bo Kindgren, Östergötlands Idrottsförbund har skrivit kapitel 6. I övriga delar av rapporten har Lotta Hjalmarsson Österholm, länsamordnare för det alkohol- och drogförebyggande arbetet och Anna Södergren, projektledare varit medskribenter.

Elisabeth Nilsson
Landshövding

Mattias Bly
Alkoholhandläggare

Innehållsförteckning

1. BAKGRUND	4
2. SYFTE	5
3. ARBETSORDNING	6
4. RESULTAT AV ARBETET PÅ ARENORNA	7
CLOETTA CENTER I LINKÖPING	7
<i>Mat och dryck</i>	7
<i>Loger</i>	7
<i>Säkerhet</i>	7
OBSERVATIONER PÅ CLOETTA CENTER	7
<i>Allmänna ordningen</i>	8
<i>Alkoholserveringen</i>	8
NYA PARKEN I NORRKÖPING	8
<i>Mat och dryck</i>	9
<i>Loger</i>	9
OBSERVATION PÅ NYA PARKEN	9
<i>Allmänna ordningen</i>	9
<i>Alkoholserveringen</i>	10
STADIUM ARENA I NORRKÖPING	10
<i>Mat och dryck</i>	10
OBSERVATIONER PÅ STADIUM ARENA	10
<i>Allmänna ordningen</i>	11
<i>Alkoholserveringen</i>	11
ENKÄTUNDERSÖKNING TILL PERSONAL SOM SERVERAR ALKOHOL PÅ ARENORNA	11
WORKSHOP MED SAMVERKANSPARTER	12
<i>Vad kan kommunerna bidra med?</i>	12
<i>Vad kan polisen bidra med?</i>	12
<i>Vad kan arenorna/föreningarna bidra med?</i>	13
5. HUR GÅR VI VIDARE MED ARBETET PÅ ARENORNA?	14
6. RESULTAT AV ARBETET MED IDROTTSFÖRENINGARNA	15
LINKÖPINGS HOCKEYCLUB – LHC	15
BESKRIVNING AV PROCESSARBETE AVSEENDE POLICYARBETE	15
IFK NORRKÖPING	15
BESKRIVNING AV PROCESSARBETE AVSEENDE POLICYARBETE	15
NORRKÖPING BF - DOLPHINS	16
BESKRIVNING AV PROCESSARBETE AVSEENDE POLICYARBETE	16
7. ÖSTERGÖTLANDS IDROTTSFÖRBUNDS ERFARENHETER	17
8. DISKUSSION	18
BILAGA 1	20
BILAGA 2	22

1. Bakgrund

Under 2008 utvecklades arbetet med Ansvarsfull alkoholserving i Östergötland, allt flera poliser utbildades i metoden professionell alkoholtillsyn, kommunerna utbildade restaurangernas serveringspersonal i ansvarsfull alkoholserving, politiker fick utbildning i alkohollagen och det systematiska tillsynsarbetet diskuterades fortlöpande. Länsstyrelsen hade möjlighet att söka medel för olika utvecklingsinsatser på området och beslutade att försöka få med Östergötlands idrottsförbund i ett utvecklingsarbete för att uppmuntra idrottsrörelsen att ta sitt ansvar då alkoholserving idag sker på flera områden i anslutning till olika typer av idrottsevenemang. Länsstyrelsen hade inte kunskap om hur det förhöll sig med utbildad personal inom arenornas serveringar. Larmrapporter kom från olika håll i landet om upplopp i samband med större evenemang, flera mindre publikporter sökte om serveringstillstånd och i några större klubbar skedde allvarliga händelser som var alkoholrelaterade.

En dialog fördes med Statens folkhälsoinstitut om att genomföra ett pilotprojekt tillsammans med idrottsrörelsen i Östergötland. Från nationellt håll fanns intresse för att stödja arbetet, frågan var hur det skulle ske. Efter en lång diskussion och flera revideringar av ansökan beviljades medel. Strax därefter beslutade JO att inte tillåta ungdoms- och berusningsstudier varför vi snabbt fick tänka om.

Under ansökningstiden hade vi en löpande dialog med en representant från Östergötlands Idrottsförbund, han förankrade utvecklingsarbetet både inom ÖIF och de tre klubbar som var aktuella, LHC, IFK Norrköping och Dolphins. Länsstyrelsens representant och projektledaren kontaktade den politiska ledningen i Linköping och Norrköping samt arenacheferna.

En viss tveksamhet rådde om vad syftet var med hela insatsen och det krävdes en dialog för att förklara att det handlade om att utveckla arbetet med ansvarsfull alkoholserving och policyarbetet inom föreningen, inte att dra in tillstånd eller försvåra servering. I början av 2010 fanns projektledaren på plats och arbetet kunde inledas.

2. Syfte

Syftet med utvecklingsarbetet är att de tre största arenorna i länet ska ha väl utbildad serveringspersonal som säljer alkohol på ett ansvarsfullt sätt. Alkoholserveringen på arenorna ska fungera väl och det ska vara en trevlig upplevelse att bevista ett idrottsarrangemang i länet. För att uppnå detta måste det finnas en löpande positiv dialog mellan tillsynsmyndighet och arenorna men det måste också finnas en grundsyn i föreningarna som delas av medlemmarna och som ger trygghet för ungdomar, föräldrar och ledare.

Länsstyrelsen ville börja med tre av länets elitföreningar och deras arenor, för att de erfarenheter som vinnas under utvecklingstiden ska kunna spridas till andra mindre föreningar. Det bestämdes tidigt att arbetet måste ske i samverkan och att skapa arenor för möten var viktigt, ingen observation skulle ske i det fördolda och vid besök skulle ordinarie tillsynsmyndigheter finnas på plats.

Möjligheter till erfarenhetsutbyte och kunskapsspridning var viktiga moment i arbetet men också att involvera ÖIF i processen, för att de på sikt ska ta ansvar för föreningarnas interna arbete med policys för hur klubbarna ska förhålla sig till alkohol. Detta gäller i första hand i anslutning till ungdomsverksamhet men även i andra sammanhang såsom årsfester och resor.

Vi vill nu sprida våra erfarenheter från det år vi arbetat med frågan till andra med denna rapport som kommer att presenteras vid ett erfarenhetsseminarium den 28 februari 2011, då samtliga inblandade kommer att medverka på olika sätt.

3. Arbetsordning

- En styrgrupp bildades med representanter från Länsstyrelsen, ansvarig chef, alkoholhandläggare, länsamordnare för det drogförebyggande arbetet, Östergötlands Idrottsförbund. Senare också Länsstyrelsens projektledare.
- En projektledare köptes in för 25 % tjänstgöring under ett år.
- Östergötlands idrottsförbund fick en ersättning för att genomföra enkäter bland föreningsaktiva ungdomar och arbetet tillsammans med SISU för att utveckla policys.
- Politiker i Linköping och Norrköping samt förenings- och arenaansvariga besöktes för förankring.
- Research kring arenorna genomfördes av projektledaren.
- Observationsbesök genomfördes på arenorna vid matcher.
- Enkätundersökning bland ungdomar aktiva i föreningarna
- Enkätundersökning bland serveringspersonal
- Policyarbete i föreningarna
- Workshop genomfördes den 18 januari för samtliga inblandade
- Rapporten har skrivits tillsammans med ÖIF
- Utbildningar kommer att ske i Linköping och Norrköping för arenapersonalen i ansvarsfull alkoholserving

4. Resultat av arbetet på arenorna

Cloetta Center i Linköping

Cloetta Center ägs av Linköpings Sportfastigheter AB och LHC Event bedriver konferens-, restaurang- och kioskverksamhet i Cloetta Center. Den totala ytan inomhus, i fem plan, är 16 500 kvm. Totalt finns 6 612 sittplatser, 1 722 ståplatser samt 57 rullstolsplatser och 46 ledsagarplatser. Vid ishockeymatcher rymmer Cloetta Center 8 500 läktarplatser. Vid konserter rymmer arenan upp till 11 500 personer varav 3 000 stående på parkett. Av 120 evenemang under 2009 var 51 ishockeymatcher. Det är totalt ca 250 000 personer som besöker arenan i samband med ishockeymatcher varje år.

LHC Events restaurangomsättning är ca 20 miljoner kr per år. De har runt 260 personer anställda under ett år, av dessa är ungefär 250 timanställda och hälften arbetar med alkoholservering. Medelåldern för dem som serverar alkohol är ca 25 år. Av de anställda är ca 70 % kvinnor och ca 30 % män, de har en medelålder på ca 25 år. Under en ishockeymatch är det mellan 50 och 75 personer som arbetar för LHC Event.

Mat och dryck

Cloetta Center har serveringstillstånd för starköl, vin, sprit och andra jästa alkoholdrycker. Restaurangen har kapacitet för 304 gäster, från 164 av platserna kan gästerna följa evenemang på arenan. Förutom restaurangen finns åtta barer med plats för ca 2 000 gäster.

Loger

Det finns 50 loger, 43 av dessa har sålts som VIP-loger till företag. Ägarna av logerna har tillgång till sina loger när arenan är öppen. Logerna är utrustade med Trinettkök med kylskåp och vatten. Alla loger har skjutbara glasrutor ut mot läktaren. Till varje loge hör också läktarplatser i en egen murad balkong. Det finns ytterligare fem loger som kan hyras ut vid evenemang. Tre av dessa har vikkväggar så att de kan slås ihop till en eller två större utrymmen, dessa loger rymmer 12 personer vardera. En loge rymmer 43 personer och används för LHC:s gäster och en är till för spelarnas familjer vid match.

Säkerhet

Brand- och inbrottslarm finns i arenan, båda kopplade till en centraldator. Jalousier i stål kan vid behov fällas ned och spärra av olika sektioner. Exempelvis kan gästande fans, som kommer i buss, slussas in och ut i arenan utan att möta hemmalagets hejarklack.

Observationer på Cloetta Center

Arenan besöktes vid tre tillfällen måndagen den 18 januari 2010, klockan 17:30 – 21:00 (LHC-Djurgården), torsdagen den 28 januari 2010, klockan 17:30 – 21:00 (LHC-Luleå) och lördagen den 13 mars 2010, klockan 17:30 – 21:00 (LHC-HV71).

Fem personer deltog vid observationerna, fyra personer från Länsstyrelsen Östergötland samt en alkoholhandläggare från Linköpings kommun. Polisen som var på plats var underrättad om arbetet med observationerna och fanns att tillgå vid behov. Den 13 mars deltog även Linköpings biträdande närpolischef i observationen.

Allmänna ordningen

Den allmänna ordningen i arenan var god under idrottsevenemangen. Även ordningen i kön till arenan var god. Enstaka personer som drack alkohol i köerna observerades. Det skedde ingen särskild kontroll, av vakter eller entrévärdar, om gästerna tog med sig alkohol in på anläggningen. Publikens sammansättning varierade i ålder och kategori vid de olika observationstillfällena. På matchen måndagskvällen, mellan LHC och Djurgården, var det många barnfamiljer och en hel del ungdomar. På torsdagsmatchen mellan LHC och Luleå var det långt ifrån fullsatt på läktaren. Det var i första hand medelålders män och en del ungdomar på matchen. Ljudnivån och berusningsnivån i barerna var då högre än vid matchen mot Djurgården. Under lördagsmatchen, mellan LHC och HV71, var det en blandad publik och det var i stort sett fullsatt på läktaren. I barerna observerades vissa ordningsstörningar. Det var mycket stor trängsel i barerna under pauserna, men ingen kunde på vår fråga säga hur många gäster som befann sig i barerna vid ett visst tillfälle. Trängseln medförde att personalen inte hade någon möjlighet att ha uppsikt över ordningsläget. De vakter som tjänstgjorde i barerna, var placerade vid entréerna. De stod med ryggen vänd åt serveringsytan under i princip hela pausen. De roterade inte runt i baren och på grund av den stora trängseln var det enligt observatörernas bedömning, näst intill omöjligt för dem att ingripa vid bråk.

Vakter, värdar och funktionärer upplevdes som tillmötesgående och hjälpsamma. Det fanns många vakter och poliser på plats vid samtliga observationstillfällen. Länsstyrelsens uppfattning var att vakterna kunde ha varit mer aktiva i sitt arbete med att upprätthålla ordningen i lokalen.

Alkoholserveringen

Det var en liten del av alla besökare som drack alkohol, Alkoholserveringen skedde i första hand under pauserna. Det medförde att det alltid var högt tryck i barerna, vilket gjorde det svårt för serveringspersonalen att ha full uppsikt över serveringslokalen. Den stora mängd besökare som ville köpa alkohol, under den begränsade tid som pauserna medgav, medförde att serveringspersonalen endast hade tid att sälja alkohol. De hade ingen möjlighet att kontrollera vem som drack den serverade alkoholdrycken, plocka glas eller ha överblick över ordningen. Vid flera tillfällen såldes en större mängd, i form av flera glas öl och/eller Jägermeister, till samma gäst och personalen hade ingen uppsikt över vem som drack upp den sålda alkoholen. Berusningsnivån var högre vid torsdags- och lördagsmatchen än vid måndagsmatchen.

Åldersgränsen för att vistas i barerna var 18 år och detta kontrollerades av ordningsvakter vid entréerna. Vid observationerna gjordes ingen ytterligare legitimitetskontroll av serveringspersonalen.

Det fanns en del personer som drack alkohol utanför logerna på läktaren, trots att det området inte är serveringsyta enligt gällande tillstånd. Detta problem åtgärdades omedelbart av serveringsansvarig när detta påpekades av kommunens alkoholhandläggare.

Nya Parken i Norrköping

Nya Parken ägs av Parken Event och Arena AB. Arenan rymmer 16 700 personer fördelat på 10 750 sittplatser (515 klubbstolsplatser) och 5 950 ståplatser. Under 2010 var publiksnittet ca 5 000 personer per match. Arenan är byggd i fyra plan och det finns fyra allmänna entréer, samt ytterligare en entré för press och logeägare.

Parken Event och Arena AB omsatte ca 12 miljoner under 2010. Under en fotbollsmatch arbetar ungefär 100 personer på arenan, av dem är det ca 10 som serverar alkohol. Medelåldern bland dem som arbetar med servering är ca 23 år (19 – 60 år), hälften är män och hälften är kvinnor. Samtliga är deltidsanställda.

Arenan används av fyra olika fotbollsföreningar i Norrköping. Utöver fotboll har man för avsikt att använda arenan till bland annat konserter, mässor och andra evenemang.

Mat och dryck

Nya Parken har serveringstillstånd för starköl, vin, sprit och andra jästa alkoholdrycker. Det finns två restauranger, en som är öppen för alla som besöker arenan, med plats för 170 personer och en som är tillgänglig för loge- och klubbstolsgäster med plats för 450 personer. Det finns därutöver två barer som är tillgängliga för alla som besöker arenan. Barerna har kapacitet att ta emot 250 respektive 270 personer. Båda barerna ligger i anslutning till entréerna på plan 2.

Loger

Det finns 16 loger, med plats för 12 personer vardera, på plan fyra. Logerna är utrustade med pentry, bord, stolar och whiteboard.

Observation på Nya Parken

Arenan besöktes vid två tillfällen, fredagen den 27 augusti 2010, klockan 17:00 – 21:00 (IFK Norrköping-Ljungskile) och lördagen den 23 oktober 2010, klockan 14:30 – 17:30 (IFK Norrköping-GIF Sundsvall). Enligt planeringen skulle arenan ha besökts vid tre tillfällen, men på grund av ändring i spelschemat var detta inte möjligt att genomföra.

Den 27 augusti 2010 var det fyra personer som deltog i observationen, tre personer från Länsstyrelsen Östergötland samt en från tillsynsenheten i Norrköpings kommun. Den 23 oktober var det fem personer som deltog i observationen, två personer från Länsstyrelsen Östergötland, två personer från tillsynsenheten i Norrköping samt en polis från rättsenheten i Norrköping.

Allmänna ordningen

Den allmänna ordningen på arenan var god. Funktionärerna bidrog till en god ordning och vakterna agerade snabbt vid behov. Det fanns inte möjlighet att observera entréerna på Nya Parken, eftersom det är många entréer från olika håll. Enligt Länsstyrelsens bedömning, var det viktigare att fokusera på att observera när läktarna fylldes med publik samt serveringen av alkohol i restaurangerna före matchen. Det var en liten andel av alla besökare som drack alkohol, men det var ett högt besöksstryck i barerna vid båda observationstillfällena.

Vid båda observationstillfällena fanns ordningsbrister i Sportbaren. Orsaken till detta var att det var mycket folk och trängsel, både innan match och i pausen. Ingen personal plockade bort glas eller flaskor. Öl var utspillt på golvet utan att någon städade.

Ordningstvakterna stod vid entrén och rörde sig inte runt på serveringsytan. Länsstyrelsens uppfattning är att vakterna kunde ha varit mer aktiva i sitt arbete och roterat i serveringslokalerna för att förebygga problem.

Alkoholserveringen

Trängseln i Sportbaren medförde att serveringspersonalen inte kunde ha uppsikt över vem som drack den serverade alkoholen. Det var många personer som köpte flera glas öl och/eller Jägermeister åt gången.

Det fanns ingen personal som kontrollerade berusningsgrad eller ordning på den uteservering som tillhörde Sportbaren. Det faktum att det saknades sittplatser för gästerna medförde att trängsel blev väldigt kompakt vilket ytterligare försämrade överblickbarheten.

Vid återkoppling till en av servitörerna visade det sig att han inte kände till sina skyldigheter vid servering av alkohol. Han hade inte kunskap om sitt personliga ansvar för vem som dricker den alkohol som han säljer.

Det var billigare att köpa en öl och en Jägermeister i paketpris, än att köpa dem var för sig. Detta är inte är i enlighet med alkohollagens marknadsföringsbestämmelser.

Även i Supporterbaren var det mycket folk. Lokalens utformning medger dock bättre överblickbarhet och personalen kunde ha kontroll över serveringen. Det fanns inte heller här någon som plockade glas och tomflaskor.

Vid observationerna kontrollerade personalen ålder när gäster som såg unga ut beställde alkohol. Vid flera tillfällen uppmärksammade observatörerna dock, att äldre gäster bjöd personer som inte uppenbart fyllt 18 år. Personalen uppmärksammade inte detta, alternativt kontrollerade inte den unge gästens ålder.

Vid observationerna var berusningsgraden acceptabel med endast några enstaka tveksamma undantag.

Stadium Arena i Norrköping

Stadium Arena ägs av Norrköping Arena AB som är ett helägt dotterbolag till Norrköpings Basketförening; Norrköping Dolphins. Bolaget äger, förvaltar och driver arenan, som enligt avtal med Stadium AB marknadsförs under namnet Stadium Arena. Arenan rymmer 3 000 personer varav 2 700 kan sitta. Det är två heltidsanställda som arbetar i restaurangen, därutöver är personalen timanställd. Under 2009 arbetade 159 olika personer på arenan. Restaurangen omsätter ca 8 miljoner om året.

Stadium Arena används främst till basket, men även andra bollsporter, mässor och konserter.

Mat och dryck

Stadium Arena har serveringstillstånd för starköl, vin, sprit och andra jästa alkoholdrycker. Det finns en restaurang och en VIP-bar/Sportbar. Restaurangen kan ta emot 400 personer. På 128 av platserna kan man sitta och äta samtidigt som man ser på basket.

Observationer på Stadium Arena

Arenan besöktes vid två tillfällen, måndagen den 15 november 2010, klockan 17:30 – 21:00 (Dolphins-LF basket) och fredagen den 3 december 2010, klockan 18:30 – 21:00 (Dolphins-Uppsala) Den 15 november 2010 var det fyra personer som observerade alkoholförsäljningen, två personer från Länsstyrelsen Östergötland och två personer

från tillståndsenheten i Norrköpings kommun. Den 3 december 2010, var det två personer från Länsstyrelsen Östergötland som observerade alkoholförsäljningen.

Allmänna ordningen

Den allmänna ordningen på arenan var mycket god vid de båda observationstillfällena. Vid matchen den 15 november var det ca 1 500 personer och den 3 december var det ca 600 personer. Vid dessa båda tillfällen var det ca 100 personer som såg matchen från restaurangen.

Serveringsytorna i baren och restaurangen är lätta att överblicka och det var många funktionärer, vakter och personal som rörde sig runt på serveringsytan.

Alkoholserveringen

Utav dem som såg matchen från restaurangen var det knappt hälften som drack alkohol till maten. Det fanns inget att anmärka på, när det gäller alkoholserveringen i restaurangen. Det var mycket personal och de hade bra översikt över hela serveringsytan. Under pausen var det många besökare i restaurangen som drack kaffe, men endast ett mindre antal av dem som köpte alkohol.

Varken servering till unga eller berusade gäster var ett problem och personalen hade bra kontroll över verksamheten.

Enkätundersökning till personal som serverar alkohol på arenorna

Enkäten distribuerades till personalen via ansvariga på de tre arenorna. Det var 41 personer som besvarade enkäten, 15 av dessa har dock inte besvarat hela enkäten eftersom de arbetade i restaurangdelen av arenan och inte berördes av alla frågor. Utav de svarande jobbade 27 på Cloetta Center, sju på Nya Parken och sju på Stadium Arena. Av de svarande var 25 kvinnor och 16 män. Medelåldern bland kvinnorna var 30 år, den yngsta var 19 år och den äldsta var 57 år. Medelåldern bland männen var 35 år, den yngsta var 26 år och den äldsta var 54 år. Se bilaga 1 för att ta del av hela resultatet.

Deltagarna i enkäten hade arbetat med att servera alkohol i genomsnitt elva år, men det var dock stor spridning i erfarenhet, allt från mindre än ett år och upp till 39 år. Det var 16 kvinnor och 12 män som genomgått utbildning i ansvarsfull alkoholservering vilket motsvarar två tredjedelar av de svarande

Der var ungefär hälften av serveringpersonalen som ansåg att det var detsamma att servera alkohol på en arena för idrott, som på en vanlig bar eller restaurang. Två tredjedelar av personalen ansåg att det är viktigt att arenornas besökare ska ha möjlighet att köpa alkohol i samband med idrott. Ungefär hälften av personalen tyckte att toleransnivån för berusning bör varar lägre på en arena för idrott än på en vanlig bar eller pub.

Majoriteten av personalen ansåg att det är viktigt att barn och vuxna ska kunna titta på idrott tillsammans, utan att barn utsätts för en miljö med märkbart berusade. En stor majoritet av dem som svarat ansåg att de hade full uppsyn över hela serveringsytan och att de hade full kontroll över vem som dricker den alkohol de säljer.

Workshop med samverkansparter

Länsstyrelsen och Östergötlands idrottsförbund anordnade en workshop med syftet att presentera bakgrunden till arbetet samt att presentera resultaten av observationer och enkätundersökningar. Det skulle också öppnas en arena för dialog mellan samverkansparterna om hur alkohol kan serveras på ett ansvarsfullt sätt på de aktuella arenorna. Samverkansparterna var närpolis, polis från rättsenheten, politiker, alkoholhandläggare, arenachefer och restaurangchefer på arenorna.

Deltagarna fick information om Länsstyrelsens roll i det drogförebyggande arbetet, alkoholens konsekvenser i samhället samt ansvarsfull alkohol servering.

Resultatet av ÖIF:s enkätundersökning bland unga föreningsaktiva och Länsstyrelsens enkätundersökning bland serveringspersonal samt resultatet av observationerna på arenorna presenterades. Utifrån underlaget delades samverkansparterna in i tre grupper för att diskutera frågeställningen: *Vad kan polisen, kommunerna och arenorna/föreningarna bidra med, utifrån sitt ansvar för att skapa bättre förutsättningar att servera alkohol på ett ansvarsfullt sätt?*

Vad kan kommunerna bidra med?

- Kommunerna ansåg att dialogen med arenorna är viktig samt att det är angeläget att ha en bra dialog i samband med tillsyn
- Då det är stora idrottsevenemang i en kommun berörs även andra krogar. Kommunerna framhöll därför att det är betydelsefullt med en bra dialog med polisen men också med andra krögare. I denna dialog är det viktigt att framhålla betydelsen av ansvarsfull alkoholserving.
- För en stor kommun är det viktigt att det sker många och stora arrangemang. Det är då nödvändigt att det finns upparbetade rutiner för vad som krävs av arrangören för att man ska få serveringstillstånd, men också för att ge förutsättningar för att arrangemanget ska bli lyckat ur olika perspektiv.
- Politikerna påpekade vikten av att en dialog förs, tillståndsenheten ska inte bara komma med pekpinnar utan vara en resurs för krögarna.
- För att utbyta erfarenheter bör alkoholhandläggare ibland hjälpas åt med tillsyn över kommungränserna.

Vad kan polisen bidra med?

- Polisen kan bidra till en bättre dialog och kontakt med arenorna. Det är viktigt att polisen har tillgång till ritningar över arenorna för att planera sitt arbete och sina insatser.
- Polisen anser att de kan bevaka evenemang på ett bättre sätt.
- Polisen måste vara mera ute på plats på arenorna vid planering av insatser. Kontinuerliga planeringsmöten med arenorna skulle vara bra.
- Nya supporterpoliser i Norrköping behöver utveckla ett bättre samarbete med supporterpolisen i Linköping.
- Polisen måste fokusera på våldet och ha kontroll på vilka som bör bevakas, innan och under matcher.

Vad kan arenorna/föreningarna bidra med?

- Arenorna kan förbättra dialogen med polis och kommun. Arenorna kan, i ett tidigare skede, samverka med polisen, kommunen och eventuellt andra myndigheter.
- Föreningarna kommer att utveckla bättre samarbete med varandra.
- Serveringspersonal på arenorna upplevs som nervösa vid tillsyn. Arenorna kan bidra till att avdramatisera synsättet på tillsynen. Tillståndsenheten är en viktig samverkanspart.

5. Hur går vi vidare med arbetet på arenorna?

De flesta som arbetar med servering på arenorna har olika former av tillfälliga anställningar och har uppdraget som en extra inkomst, vilket medför att erfarenheten av serveringsarbete i många fall är begränsad. Av den genomförda enkätundersökningen framgår, att de flesta som arbetar med servering anser att de har bra överblick över serveringen. Detta strider helt med vad som framkom vid våra observationer. Utifrån dessa faktorer, tillsammans med det faktum att förhållandena på arenorna på flera sätt skiljer sig från servering på andra serveringställen, kommer speciella utbildningar i Ansvarsfull alkoholservice att genomföras. Vid dessa kommer särskilt fokus läggas på det speciella ansvar som det innebär att servera alkohol vid idrottsevenemang. Pilotutbildningar genomförs i Länsstyrelsens regi under mars 2011, om det senare finns behov av ytterligare utbildningsinsatser bör dessa ske i samverkan mellan arenorna, kommunerna och polismyndigheten.

Eftersom arbetet endast pågått under ett år, har det inte funnits möjlighet att göra en uppföljning av genomförda observationer. Det måste vara ett prioriterat område att säkerställa att de brister som upptäckts åtgärdas. Ansvaret för detta ligger i första hand på berörda arenor, men det är även viktigt att kommunerna, via sin tillsyn enligt alkohollagen, gör nödvändiga kontroller och för en dialog med ansvariga. Då arenorna är miljöer med en hög andel ungdomar, bör de vara prioriterade objekt när kommunerna planerar sin tillsynsverksamhet. Länsstyrelsen kommer under de närmaste åren ytterligare granska hur länets kommuner arbetar med tillståndsgivning och tillsyn av alkoholservice vid idrottsarenor.

För att vidare utveckla samverkan mellan berörda aktörer och säkerställa att arbetet blir hållbart över tid, anser Länsstyrelsen att en särskild samverkansgrupp bör skapas. Det är viktigt att det finns en tydlig struktur för att hålla dialogen levande och för att samverkan inte ska bli sårbar är det bra om arbetet formaliseras. För att få en bredd på arbetet är det en fördel om samverkansgruppen är kommunöverskridande. Länsstyrelsen kommer att arbeta för att en sådan grupp bildas via befintliga nätverk.

Under 2010 har arbetet skett tillsammans med de tre största arenorna i länet. Dessa tre är dock inte de enda idrottsmiljöer där alkoholservice förekommer. För att få med även dessa arenor och berörda kommuner att starta ett liknande arbete kommer Länsstyrelsen att sprida de erfarenheter som projektet givit. Detta sker bland annat via den erfarenhetskonferens som genomförs den 28 februari, då inbjudningar spridits inom men också utanför länets gränser, men också i det ordinarie ANDT-förebyggande arbetet som sker i länet via olika nätverk.

6. Resultat av arbetet med idrottsföreningarna

Linköpings Hockeyclub - LHC

Linköpings Hockey Club är en ideell medlemsförening. A-laget spelar i Elitserien men även junior och damlaget spelar på högsta nationella nivå. Ungdomssektionen har en egen styrelse och egen hemsida och ansvarar för 800 ungdomar fördelade på 18 pojk-flicklag som spelar ishockey, de yngsta samlade under namnet Björnligan.

För att utveckla intäkterna till den kostsamma elitsatsningen har föreningen bidragit till att skapa en evenemangsarena i Cloetta Center, landets tredje största inomhusarena för ishockey.

Linköpings Hockey Club har ett idrottsligt samarbete med Linköpings Fotboll Club och Linköpings Volleyboll Club som syftar till att sprida varumärket samt samutnyttja de resurser som krävs för att driva elitidrott

Beskrivning av processarbete avseende policyarbete

Från LHC har det inte inkommit någon policy. LHC har andra dokument som vänder sig till föräldrar och spelare och här kan man bland annat läsa

”att lära spelare att träna rätt och leva ett sunt liv och motverka bruket av tobak, alkohol, droger och dopning”.

Det har varit svårt att få till möten och därför har kontakten skett via telefon och e-post. En enkätundersökning bland ungdomarna har genomförts och resultatet har förmedlats till föreningen. Resultatet av undersökningen presenteras i bilaga 2. SISU Idrottsutbildarna har haft möten med ungdomsansvarig och har då haft med sig frågan om projektet ”Ansvarsfull alkoholserving”. SISU Idrottsutbildarna har erbjudit sina tjänster för att hjälpa till i arbetet att skapa en alkoholpolicy.

IFK Norrköping

IFK Norrköping bildades 1897 och spelar idag i högsta serien. Klubben har blivit svenska mästare i fotboll 12 gånger men har också haft andra verksamheter, som mest 15 grenar samtidigt, bland annat. friidrott och ishockey samt brottning till häst.

Ungdomsverksamhet har alltid legat föreningen varmt om hjärtat. Det har varit allt från koloniverksamhet med allmänt inriktad idrott till mer specialiserad fotbollsutbildning för särskilt ambitiösa och talangfulla ungdomar. Idag bedriver man verksamhet för barn från 5 års ålder upp till vuxen elitsatsning. Totalt har föreningen drygt 380 aktiva ungdomar i åldern 5 till 19 år.

Beskrivning av processarbete avseende policyarbete

IFK Norrköping har en alkoholpolicy från 2006. Föreningen har under året omorganiserat sig och kommer att titta över samtliga dokument i föreningen. Policyn riktar sig till spelare, ledare och föräldrar och här följer några hämtade citat:

”Vi har nolltolerans mot all form av alkohol, dopningspreparat och tobak hos våra spelare som tillhör ungdomsverksamheten”

”Spelare som bryter mot våra riktlinjer kallas tillsammans med målsman till personligt samtal”.

En enkätundersökning bland ungdomarna har genomförts och resultatet har förmedlats till föreningen. Resultatet av undersökningen presenteras i bilaga 2. Befintlig policy har diskuterats vid ett flertal möten där ÖIF lämnat synpunkter på innehållet. SISU Idrottsutbildarna har aktivt deltagit på mötena. SISU Idrottsutbildarna har erbjudit sina tjänster i den fortsatta processen och IFK Norrköping kommer att använda sig av fackmän (Poolare) för att påverka/samtala med föreningens ungdomar. Föräldrar kommer att erbjudas föreläsningar om alkohol och dess skadeverkningar.

Norrköping BF - Dolphins

Basketen i Norrköping har i olika former funnits i knappt 50 år. Den mest framträdande klubben heter Dolphins, vilkas herrlag blev svenska mästare säsongen 2009/2010. Även föreningens damlag spelar i högsta serien.

Dolphins bedriver ungdomsverksamhet i en separat förening som heter Norrköpings BBF, totalt är det 400 ungdomar i åldrarna 6 till 18 år som är aktiva i föreningen.

Föreningen driver sin egen anläggning, Stadium Arena, via det helägda bolaget Norrköpings Arena AB.

Beskrivning av processarbete avseende policyarbete

Norrköping BF hade vid start ingen alkoholpolicy men under processens gång har det tagits fram en policy som gäller hela föreningen. I policyn framgår bland annat:

”Enligt svensk lag är det åldersgräns på 18 år för att köpa folköl samt dricka alkohol på restaurang samt 20 års åldersgräns för att handla på systembolaget.”

”Klubben accepterar inte att ungdomar under 18 år dricker alkohol och om vi trots detta skulle upptäcka att någon av våra ungdomar druckit alkohol gör vi på följande sätt:

Samtal med berörd och föräldrarna

Vid misstanke om problem (inom familjen) så tar vi kontakt med sociala myndigheter”

En enkätundersökning bland ungdomarna har genomförts och resultatet har förmedlats till föreningen via diskussionsmöten. Resultatet av undersökningen presenteras i bilaga 2. Östergötlands Idrottsförbund har lämnat förslag på hur en policy kan se ut samt lämnat synpunkter på den framtagna policyn. SISU Idrottsutbildarna har aktivt deltagit på mötena. SISU Idrottsutbildarna har erbjudit sina tjänster i den fortsatta processen och Norrköping BF kommer att använda sig av fackmän (Poolare) från sin egen förening. Dessa ska vara förebilder och påverka/samtala med föreningens ungdomar. Under våren kommer det att erbjudas föräldrautbildningar uppdelat på tre åldersgrupper. Man kommer att använda sig av det nyframtagna materialet ”Värdefullt” som bland annat tar upp alkoholfrågan. Under arbetets gång har det vuxit fram ett stort engagemang för alkoholfrågorna i föreningen.

7. Östergötlands Idrottsförbunds erfarenheter

Förändrings/utvecklingsarbete tar lång tid och liknande projekt bör löpa över 2-3 år.

I detta projekt har tre föreningar med olika verksamheter och olika spelsäsonger deltagit. Föreningarna har kommit olika långt i sitt policyarbete och därför kan ett utvecklingsarbete med förankringsprocesser inom föreningarna ta olika lång tid. En förening skiftade delar av sin styrelse under perioden och en annan hade lite svårare att få till mötestider.

ÖIF menar att projekt som löper över en längre tid ökar förutsättningarna för ett lyckat processarbete i den ideella föreningsverksamheten.

Idrotten är kärnverksamhet och fostran är en naturlig och självklar del i verksamheten.

Idrottens verksamhetsidé *Idrotten vill* påtalar vikten av idrottens samhällsnytta. Idrotten som folkrörelse ska vara en bidragande kraft i att utveckla det som är bra och vara en motkraft till det som är dåligt för samhället. Idrottens värdegrundsarbete ligger naturligt för föreningarna och ett policydokument stärker också trovärdigheten inom och utom föreningen.

Policy är ett viktigt dokument i föreningen

Tack vare detta projekt har tre elitklubbar uppmärksammat vikten av policydokument. En förening har skapat en ny policy, en förening reviderade sin gamla medan den tredje gör en översyn över de vägledande dokument vilka idag används som riktlinjer i föreningen.

Policy är något som föreningarna vill ha, inte minst som ett stöd när man som ledare i föreningsarbetet ställs inför situationer som kan vara svåra att tackla utan tydliga riktlinjer.

ÖIF konstaterar att det finns ett stort intresse och förståelse för policyarbete men att föreningarnas vardagsfrågor gör att förankringsarbetet i alla led kan ta tid.

Projektets syfte och erfarenheter kommer att spridas inom idrottens nätverk.

Arbetet har varit en start för en positiv utveckling i de berörda föreningarna. Därför är det viktigt att erfarenheterna sprids till andra föreningar och distrikt. ÖIF har bjudit in distrikt och nätverk till erfarenhetsutbyten och kommer också att erbjuda Riksidrottsförbundet möjligheten att ta del av projektet i samband med gemensamma träffar och konferenser. Hemsidan kommer också vara en naturlig spridningsmöjlighet.

Framtidstankar

Alla föreningar är i behov av policy i frågor som rör alkohol, tobak, droger, trafiksäkerhet med mera, men alltför få föreningar prioriterar framtagandet då det alltid finns andra saker som upplevs som viktigare.

En möjlighet att sätta policyarbetet än mer på dagordning kan vara att se över detta i samarbete med de bidragsmöjligheter som finns i kommuner, landsting och stat. Ett policyarbete skulle kunna vara en kvalitetsstämpel på föreningen och som "belönades" i bidragssystemet. Här ser vi en utmaning och ett stort utvecklingsområde.

8. Diskussion

Servering av alkohol i samband med idrottsarrangemang är inte oproblemiskt. Det är en tämligen ny företeelse att alkohol blivit ett förväntat inslag vid sportevenemang. Vilket innebär att varken tillståndsmyndigheter, polis eller arrangörer har någon stor tidigare erfarenhet av hur det kan skötas på bästa sätt, det är ju trots allt samma alkohollag som gäller som för andra miljöer där alkohol serveras mera traditionellt. Det är en speciell miljö, med många besökare och alkoholen förväntas finnas tillgänglig för många under pauserna. Samtidigt som det finns komplikationer med utformning av lämpliga serveringslokaler, unga besökare, ett stort antal servitörer som arbetar under korta anställningsformer. Ytterligare en försvårande omständighet är att det vid vissa av de större matcherna uppkommer problem med klackar, dessa problem är inte sällan alkoholrelaterade. Även om den alkohol dessa grupper konsumerat inte alltid är serverad på arenan, påverkar det givetvis helhetsbedömningen som görs av allmänhet och tillsynsmyndigheter.

Förutsättningarna som råder med väldigt många gäster som förväntar sig att bli serverade under kort tid, ställer krav både på personal och på lokalernas utformning. Ett problem är att det mellan pauserna oftast är väldigt lugnt och det kan då vara svårt att motivera en tillräckligt stor personalstyrka för att klara ruschen under pauserna. Den begränsade personalstyrka som arbetar har under pauserna endast tid att sälja. De har inte förutsättningarna att kontrollera vem som konsumerar alkoholen, plocka glas eller ha uppsikt över det som händer i baren. Detta måste lösas om servering ska kunna ske på ett ansvarsfullt sätt. Då inte heller vakterna rör sig runt i lokalerna, finns det ingen som har uppsikt eller kontroll över vad som sker i lokalen. Länsstyrelsen anser att det går att förbättra förutsättningarna genom att titta på serveringslokalernas utformning, inredning och barernas placering. Det framgår tydligt att dessa problem är knutna till vilken typ av idrott det handlar om. På basketarenan har vi inte observerat samma beteende som på fotbolls- och hockeyarenorna. Enligt Länsstyrelsens bedömning beror det dels på olika typer av publik, men också på att serveringsytan på Stadium Arena är utformad på ett sådant sätt att den intensiva serveringen inte uppkommer.

Då det är många barn och ungdomar som besöker idrottsarrangemang ökar kraven på en ansvarsfull servering. Inte minst på grund av detta, är det viktigt att fundera vidare på hur serveringslokalerna är utformade och placerade. Det är önskvärt att i största möjliga mån skapa en miljö där barn och unga inte behöver konfronteras med alkoholpåverkade vuxna. Detta för att idrottsrörelsen även i framtiden ska vara trovärdiga i sitt arbete för att skapa en alkoholfri uppväxtmiljö. Ett bra hjälpmedel för detta är att föreningen har en levande alkoholpolicy som också omfattar arenorna.

Det gemensamma utvecklingsarbetet med många olika aktörer har varit givande för alla parter, men också ställt stora krav på förståelse för olika uppdrag och utgångslägen. Samordningen av arbetet har inte alltid varit enkelt och de stora olikheter som finns mellan de inblandade organisationerna har gjort att arbetet tagit mer tid än förväntat och att vi inte har kommit så långt som vi initialt hoppades. Extra tydligt var det gällande IFK Norrköping som under året genomgått stora organisatoriska förändringar både gällande föreningen och Nya Parken.

När det gäller arbetet med att stärka policyarbetet inom föreningarnas ordinarie verksamhet så har vi sett att Östergötlands idrottsförbund tillsammans med SISU påbörjat ett arbete som nu behöver utvecklas och förankras så att alla medlemmar

känner sig som ägare och bärare av policyn i respektive förening. Detta är ett tidskrävande arbete, då det handlar om ideella krafter, som i många fall bygger sitt engagemang på det rent idrottsliga intresset. I styrgruppen är vi dock överens om att en bra, väl förankrad policy är ett gott redskap som förenklar vardagen för de ledare och utövare som finns i föreningarna. Diskussioner har förts om möjligheten att utveckla system för större ekonomisk ersättning för de föreningar som har en aktiv alkohol- och drogpolicy. Detta ser Länsstyrelsen som en önskvärd utveckling.

Samtidigt som det kan kännas frustrerande att arbetet går långsamt framåt, kan denna typ av utvecklingsarbete inte stressas fram. Om inte samtliga aktörer är engagerade och förstår syftet med arbetet kommer det inte heller att leda till positiva och långvariga effekter. Länsstyrelsen anser att den process som pågått varit nödvändig och att tiden har behövts för att förankring hos alla parter skulle vara möjlig. Vid projektstarten möttes vi av en del tveksamheter, både från kommunerna och från idrottsföreningarna/arenorna. Vid vår workshop den 18 januari 2011, kunde vi konstatera att denna tveksamhet nu är borta. Samtliga aktörer visar upp en mycket positiv inställning till arbetet och flera samverkansområden har vuxit fram. Det finns en gemensam grund att utgå från när det gäller verksamheten vid arenorna och alla ser nyttan med ett närmare samarbete och en regelbunden dialog. Under detta år har flera missförstånd och onödiga problem kunnat lösas, tack vare förbättrad dialog mellan arenorna och myndigheterna. Genom att skapa en förståelse för att samtliga involverade aktörer i grunden vill samma sak, skapa trygga, säkra och trevliga arrangemang på arenorna, läggs grunden för ett fortsatt positivt arbete.

Då antalet evenemangs- och sportarenor som serverar alkohol ökar i antal, är det viktigt att hitta formerna för ett utvecklat samarbete mellan berörda föreningar, arenor, kommuner och polismyndighet. Den speciella miljö som arenorna utgör ställer höga krav på samtliga aktörer och för att kunna skapa bästa möjliga förutsättningar måste alla arbeta efter samma målsättning. Arenorna ska vara en reklampelare för föreningen och kommunen och som besökare ska man garanteras trygg och trevlig upplevelse som inte ska störas av berusade eller bråkiga personer.

Bilaga 1

Resultat av enkätundersökning till serveringspersonal

Enkäten var uppbyggd utifrån att deltagarna skulle instämna i någon grad på påståenden. 1 betyder instämmer inte alls, 3 betyder att du varken instämmer eller inte instämmer med påståendet och 5 betyder att du instämmer helt med påståendet.

På påståendet ”Jag tycker att mitt arbete med att servera alkohol till gäster på Cloetta center/Nya parken/Stadium arena är det samma som att arbeta i vilken bar/restaurang som helst” svarade deltagarna:

Instämmer inte alls	17 %	(7 personer)
Instämmer inte	12 %	(5 personer)
Varken eller	22 %	(9 personer)
Instämmer	17 %	(7 personer)
Instämmer helt	32 %	(13 personer)

På påståendet ”Jag tycker att det är viktigt att besökare som tittar på hockey/fotboll/basket ska ha möjlighet att köpa/dricka alkohol på arenan”! Svarade deltagarna:

Instämmer inte alls	5 %	(2 personer)
Instämmer inte	2,5 %	(1 person)
Varken eller	24 %	(10 personer)
Instämmer	19,5 %	(8 personer)
Instämmer helt	49 %	(20 personer)

På påståendet ”Jag tycker att toleransnivån för berusning ska vara lägre på en arena för idrott än i en vanlig bar/pub på stan”! Svarade deltagarna:

Instämmer inte alls	19,5 %	(8 personer)
Instämmer inte	2,5 %	(1 person)
Varken eller	27 %	(11 personer)
Instämmer	27 %	(11 personer)
Instämmer helt	24 %	(10 personer)

På påståendet ”Jag tycker att det är viktigt att barn och vuxna kan titta på ishockey/fotboll/basket tillsammans och att barn inte ska utsättas för en miljö med märkbart berusade personer”! Svarade deltagarna:

Instämmer inte alls	5 %	(2 personer)
Instämmer inte	5 %	(2 personer)
Varken eller	17 %	(7 personer)
Instämmer	19 %	(8 personer)
Instämmer helt	54 %	(22 personer)

Följande påståenden har besvarats av de 27 personer som arbetar med att servera alkohol i arenornas barer (De som arbetar i Cloetta Centers restaurang och loger har inte svarat på frågorna).

På påståendet ”När jag serverar alkohol har jag full uppsyn över hela serveringslokalen”!
Svarade deltagarna:

Instämmer inte alls		
Instämmer inte	7,5 %	(2 personer)
Varken eller	7,5 %	(2 personer)
Instämmer	48 %	(13 personer)
Instämmer helt	37 %	(10 personer)

På påståendet ”När en gäst köper mer än till sig själv har jag full uppsyn över vem han bjuder på den alkohol han köper av mig”!

Instämmer inte alls		
Instämmer inte	4 %	(1 personer)
Varken eller	4 %	(1 personer)
Instämmer	44 %	(12 personer)
Instämmer helt	48 %	(13 personer)

På påståendet ”Jag har tid att plocka tomma flaskor och glas för att hålla ordning i serveringslokalen och förebygga våld under periodpausen när flest gäster köper alkohol”!

Instämmer inte alls	4 %	(1 personer)
Instämmer inte	4 %	(1 personer)
Varken eller	11,5 %	(3 personer)
Instämmer	30,5 %	(8 personer)
Instämmer helt	50 %	(13 personer)

Bilaga 2

Enkätundersökning till föreningsaktiva ungdomar mellan 13 och 17 år i de tre föreningarna – LHC, IFK Norrköping och Norrköpings UBF.

Östergötlands idrottsförbund; ÖIF har genomfört en enkätundersökning bland föreningsaktiva ungdomar i de tre föreningarna. Syftet var att kartlägga ungdomarnas vanor kring alkohol och ge en indikation på om ungdomarna kände till policys/regler avseende alkohol i sin förening samt sprida resultatet inom föreningen.

Verktyget QuestBack som är en webbaserad enkät användes för att genomföra enkätundersökningen. Målgruppen för enkäten har varit aktiva ungdomar i de tre föreningarna med åldern 13 år – 17 år.

ÖIF skickade ut enkäten till medlemmarna via e-post. E-postadresserna, erhöles från ungdomsansvarig i föreningen. Medlemmarna hade möjlighet att besvara enkäten under två veckor och under perioden gick två påminnelser ut.

Enkäten skickades till 448 ungdomar, svarsfrekvensen var 25 % (111 respondenter). Enkäten besvarades 83% (93 personer) pojkar och 17% (18 personer) flickor.

Svarsfrekvensen var högst i åldergruppen 14-16 år (49 personer), tätt följd av 16-17 år (37 personer).

67 % (74 personer) svarade att det huvudsakliga målet är ”att bli elitidrottare”. Det framkom också att det var viktigt att ”hålla sig i form” och ”att det är roligt”.

95 % (105 personer) uppgav att de aldrig nyttjar tobak (snus, cigaretter)

49 % (55 personer) av ungdomarna svarade att de någon gång har provat eller druckit alkohol, av dessa var 14 % (16 personer) under 14 år. 20 % (21 personer) av ungdomarna provade alkohol första gången tillsammans med kompisar. 9 % (10 personer) svarade att alkoholdebuten har skett i tillsammans med förälder.

21 % (23 personer) uppgav att man nyttjar alkohol idag och att alkoholintaget sker på fester med kompisar, skolavslutning, Lucia valborg etc.

Ingen har svarat att man har druckit alkohol i arenorna; Cloetta Center, Stadium Arena eller Nya Parken.

Ett antal förutbestämda påståenden gällde föräldrars och ledares alkoholintag i samband med läger, cuper, matcher och föreningsfester. Här upplevde 68 % (75 personer) av ungdomarna att detta inte förekommer när minderåriga deltar.

47 % (53 personer) av ungdomarna svarade att de har fått information om alkohol och dess skadeverkningar från sin förening. 72 % (80 personer) tyckte att det var viktigt och bra att den här informationen sker via idrottsföreningen.

24 % (26 personer) svarade att man har diskuterat reglerna kring alkohol och tobak i laget medan 29 % (32 personer) kände till att man har regler men inte har diskuterat dessa.

47 % (53 personer) kände inte alls till att finns några regler.